

DAGVERHAAL BETREKKING HEBBENDE OP DE GEBEURTENISSEN IN
BELGIE IN 1830 EN 1831.

II.

26 Augustus. Eene kompagnie jagers op het Sablon, in de straat gedrongen en bedreigd wordende, is in de noodzakelijkheid geweest, vuur te geven op het volk, en heeft eenige menschen gedood. Eenigen tijd later heeft eene kompagnie jagers en grenadiers op het volk gevuid in de Rue de Ruysbroek.

Twee eskadrons komen ten 12 uur uit Mechelen; de troepen replieeren naar het paleis des Konings. Ten ongeveer 3 uur wappert de Brabantsche vlag op het stadhuis

Het Café Suisse wordt geplunderd.

27 Aug. De troepen, voor het paleis des Konings gestationneerd nemen geen deel aan de beweging rondom hen. De generaals d'AUBREMÉ, v. BYLANDT, ABERSON en WAUTHIER zijn binnen in het paleis.

28 Aug. — 's Gravenhage. Het gouvernement heeft in den nacht van 27 op 28 tijding gekregen van de gebeurtenissen binnen Brussel. De minister-raad, onder voorzitterschap van den Koning, is van 7 uur des morgens tot 12 uur vergaderd geweest; de beide Prinsen waren er bij tegenwoordig. Des namiddags van 4 tot 10 uur was er weder een raad. Ten gevolge van deze vergadering gingen de Prinsen op weg naar de zuidelijke provinciën. Er zijn orders gegeven om het 9^e regiment kurassiers uit Haarlem en het regiment lanciers uit Utrecht te doen marcheeren; eveneens de linietroepen uit Noord-Brabant.

Luik. De roode en gele vlag wappert op het stadhuis. Eene commissie, zamengesteld uit de Heeren RAIKEM, lid van de Staten-Generaal, DE LEEUW, lid van de Gedeputeerde Staten der provincie, en DESCHAMPS, Advokaat, gaan naar Z. M. om op de herstelling der grieven aan te dringen.

Brussel. Een ordonnansofficier wordt door den generaal VAN BYLANDT

naar de troepen gezonden, die zich op Brussel dirigeeren, om hunnen marsch te doen staken. Dit wordt aan de inwoners van Brussel bekend gemaakt door twee proclamatiën, de eene geteekend door den generaal v. BYLANDT, de andere door den Baron d'HOOGVORST.

Verviers. Des avonds ten 8 ure vormen zich zamenscholingen; men brengt een vaandel met de kleuren van *Fauquemont*, wit en groen, en kort daarop eene Fransche driekleurige vlag naar het stadhuis. Men slaat de glazen van het gemeentehuis in. Het volk ontwapent de pompiers en de garde communale; men plundert het geheele huis van den Heer PEREWELS, inspecteur der accijnsen; even als de woning van den controleur DOMRI, en dat van den ontvanger der belastingen.

Brugge. Het huis van den Heer SANDELIN, lid van de Staten-Generaal, wordt verwoest; de burgerwacht vuurt op het volk; twee muiters worden gedood en 5 gekwetst.

Mons. Er wordt eene garde communale gevormd en de Heer DUVAL tot kommandant benoemd.

Doornik. De politie vindt op de straten eenige Fransche kokardes en eene Fransche vlag. De rust is er niet door verstoord.

Brussel 29 Aug. Eene deputatie vertrekt naar 's Hage, om herstelling van de grieven te vragen. Zij bestaat uit den Baron JOZEF d'HOOGVORST, oud-maire van Brussel, den Graaf FELIX DE MERODE, GENDEBIEN, F. DE SECUS en PALMART, Père.

Verviers. 29 Aug. Het graauw gaat tot droevige buitensporigheden over. Men vernielt onder anderen de meubelen van den Notaris LIJS. De menigte begeeft zich vervolgens naar Hensival en Batiée, waar dezelfde ongeregheden plaats hebben.

De burgers van alle klassen dragen in hun knoopsgat of op hunne hoeden gele en roode linten. De burgerwacht wordt georganiseerd, even als eene wacht te paard (die meer kwaad dan goed doet; onder die gewapende burgers heb ik drie zonen van den generaal BEHR gezien).

Lewen. De driekleurige Brabantsche vlag wappert op het stadhuis, en alle inwoners dragen dezelfde kokarde.

Vilvoorden. 800 Man van de 15e divisie en eene batterij artillerie trekken de stad binnen.

Aix la Chapelle. 30 Aug. Oproer; de werklieden hebben de machines in de lakenfabriek van den Heer NELISSEN vernield, onder de kreet van: » *Vive NAPOLEON! Vive la Liberté!* » Daarop is de menigte naar de woning van den Heer COQUEREL getrokken, die verwoest is. De burgerij is er in geslaagd een einde aan die wanorde te maken door 10 of 12 muitelingen

te dooden en verscheidene te wonden ; 70 à 80 zijn gevangen genomen en de overige zijn gevlugt.

Antwerpen. De Prinsen zijn omtrent 4 uur naar Mechelen vertrokken. Twee bataillons grenadiers en het Instructie-bataillon komen met de stoomboot aan.

Brussel. Men heeft twee stukken geschut uit de kazerne *Elisabeth* op de markt geplaatst.

Mons. De regering heeft dezen morgen een verzoekschrift aan den Koning opgesteld , waarin herstelling van de grieven wordt verzocht.

Brugge. Men heeft ten 10 uur des avonds weder het huis van den Heer SANDELIN in brand gestoken , even als de militaire gevangenis aan de overzijde der straat. De gewapende magt heeft de menigte verdreven door er op te vuren. Verscheidene aanzienlijke inwoners vergaderen op het stadhuis ; twee van hen worden afgevaardigd naar de pastoors van ieder Kerspel , om hen te verzoeken hunnen invloed aan te wenden om de wanorde te doen tegengaan , en het volk uit te noodigen naar huis te gaan en de rust te bewaren.

De regering benoemt eene *Commission de sureté publique*.

De generaal DAINE wordt tot kommandant van de nieuwe burgerwacht benoemd en de Heer HERMAN LIEBART tot tweeden kommandant. De geheele sterkte der burgerwacht is 1500 gewapenden.

Ath. Eene commissie van vijf leden zal naar 's Hage gaan om herstel van de grieven te verzoeken.

Fontaine l'Evêque. Men heeft al de Koninklijke merkteekenen vernietigd of doen verdwijnen.

Thuin. Een opstand van de gravers aan het kanaal , brengt opschudding te weeg.

Leuven. In eene vergadering van notabelen , gepresideerd door den Heer PASCAL , is aangenomen dat men Z. M. een verzoekschrift zal indienen , tot herstelling der grieven.

Roulers. Eene burgerwacht wordt georganiseerd , onder bevel van den Heer DE BROUCKERE , bloedverwant van den gedeputeerde van dien naam.

Dinant. De Luiksche vlag (rood en geel) wordt op het stadhuis opgestoken.

31 Aug. *Brussel.*

Ten 11 uur des morgens komt de adjudant van Z. K. H. den Prins VAN ORANJE , DE CRUCQUENBOURG , met dépêches voor den Heer d'Hoogvorst , den Prins van Aremberg en den Hertog d'UrSEL , bevattende eene uitnoodiging , om zich bij Z. K. H. te vervoegen , ten einde overeen te komen omtrent de

middelen om de ontevredenheid te doen bedaren. Eene deputatie vertrekt; zij bestaat uit de Heeren d'HOOGVORST, VAN DER SMISSEN, tweede kommandant van de burgerwacht, CH. HOTTON, kommandant van de garde te paard, ROUPPE, oud-maire van de stad, en VAN DE WEIJER, advokaat. De commissie is belast, aan de Prinsen den wensch mede te deelen, dat HH. KK. HH. zich in de stad mogten begeven, alleen vergezeld van de gedeputeerden. Zij was omtrent vijf uren terug. Vóór dat de deputatie de gelegenheid had gehad eene proclamatie te doen drukken, om het antwoord des Prinsen bekend te maken, verspreidde zich het gerucht, dat HH. KK. HH. verlangden met troepen de stad binnen te rukken, zonder iets te beloven, en eischende dat de burgers de driekleurige kokardes en vlaggen zouden afleggen en verwijderen. De menigte begeeft zich daarop naar de Laken-sche poort en de Boulevards, om op iedere gebeurtenis voorbereid te zijn, wanneer het binnenrukken der troepen met geweld mogt plaats hebben. Talrijke barikaden worden achtereenvolgens aan alle poorten opgeworpen, van die van Laeken af tot aan die van Namen. Men brak de straatsteenen op, hieuw op de Boulevards de boomen om, om de communicatie te versperren. Hetzelfde geschiedde bij het débouché van de voornaamste straten en het inwendige van de stad, die op de Boulevards uitloopen. De geheele nacht was aan die toebereidselen gewijd. Het was eerst ten 10 uur des avonds, dat de deputatie van het balkon van het stadhuis eene proclamatie deed afkondigen, die het antwoord der Prinsen behelsde. Dit stuk veranderde de loopende geruchten van den dag in zekerheid. Ter zelfder tijd werd er bekend gemaakt, dat ten 7 ure des avonds eene andere deputatie naar Vilvoorden was vertrokken om andere voorwaarden te bedingen. Deze bestond uit de HH. DE LENS, majoor VAN DER SMISSEN, PRINS DE LIGNE, DELFOSSE, MICHIELS, TEICHMANN. Zij kwam te middernacht in Brussel terug, na andere voorwaarden te hebben verkregen, die den volgenden morgen vroegtijdig aan de inwoners worden bekend gemaakt. Terwijl de deputatie in Vilvoorden was, kwam de Heeren Graaf DE MIER, Ambassadeur van Oostenrijk, en de Chevalier d'ANGUADA, Ambassadeur van Spanje, eveneens daar aan, en werden door HH. KK. HH. ontvangen.

's *Gravenhage*. Ten 12 ure 's middags heeft de commissie uit Brussel zich naar het paleis begeven en is door Z. M. met welwillendheid ontvangen.

1 *Sept*. Eene proclamatie en eene dagorder hebben vroegtijdig aan de inwoners van Brussel ter kennis gebracht, dat Z. K. H. de Prins VAN ORANJE in den loop van den dag in de stad zal komen met zijn staf en zonder troepen, en dat hij verlangt, dat de burgerwacht hem te gemoet zal komen.

Ingevolge deze uitnoodiging stond de burgerwacht vereenigd en geschaard in order van bataille op de Place de l'Hôtel de ville, met Brabantsche vlaggen en rigtvlaggen. Omtrent 11½ uur gaf men last, den Prins te gemoet te trekken. De gardes defileerden met pelotons.

Aan de Lakensche poort gekomen, marcheerde het hoofd van de kolonne met drie rotten in front en zoo ging men voorwaarts op den grooten weg van Antwerpen, tot aan de zoogenaamde *la Perche*; hier hield zij op, om de aankomst van den Prins af te wachten.

Tegen 1 uur kwam de Prins aan de Lakensche brug. Eene ontelbare menigte bedekte den weg en de nabijgelegen vlakten. Z. K. H. werd door den staf der burgerwacht ontvangen, terwijl de tamboers sloegen.

De Prins, in uniform van generaal, vergezeld van vier officieren: de generaal DE CONSTANT, Graaf DE CRUCQUENBOURG, de Baron DE ROISIN en de Baron DE GROVESTINS (ik meen dat zich bij Zijne Hoogheid nog bevond de Graaf VON GOLTZ, officier der huzaren, die de functie waarnam van ordonnansofficier bij Z. K. H. Prins FREDERIK), zette zijnen weg naar de stad voort, langs de lijn van bataille rijdende. Overal waar hij voorbijkwam, presenteerden de gardes het geweer. Daar de Willemspoort gebarikadeerd was, was de Prins genoodzaakt, door een zeer naauwen doortogt de stad binnen te gaan. In de stad bevond zich eveneens een gedeelte der burgerwacht in slagorde op zijnen weg. Onder de menigte, welke den Prins volgde, bemerkte men eenige personen met een woest uitzigt, die tusschenbeide vloeken uitstootten en de kreten » *Vive la Liberté!* en à l'*Hôtel de ville!* » tusschen het gejuich van het volk mengden, dat » *Vive le Roi! Vive le Prince!* » riep.

Hoewel de Prins voornemens was, zich langs den kortsten weg naar zijn paleis te begeven, vond hij de straten, welke er heenleidden, zoo bezaaid met menschen dat hij zich, om zoo te zeggen tegen zijn wil, gedrongen zag naar het stadhuis te rijden. Van de Grande Place begaf zich de Prins met spoed en slechts vergezeld van zijne adjudanten en eenige ruiters van de burgerwacht, naar de Place du Palais de Justice, door de Rue de la Violette en de Rue de l'Hopital. De barikaden, die hij op zijn weg ontmoette, dwongen hem, zijn paard de sporen te geven om er overheen te springen. Daar zijn eskorte hem niet kon volgen, kwam hij bijna alleen op de Place du Palais de Justice. De post van de burgerwacht aldaar, kwam onder de wapens, op het roepen van den schildwacht, die de bajonet velde op het gezigt van verscheidene ruiters, die in vollen galop aankwamen. De sergeant der wacht herkende den Prins weldra en liet de geweren presenteerden. Z. K. H. vervolgde zijnen weg door de Rue de Ruysbroek,

de Rue de la Paille, le Sablon, de Pont de fer, en kwam in zijn paleis, gevolgd door het zwakke eskorte kavallerie, dat zich weder bij hem had aangesloten. Omtrent zes uur heeft men in den naam des Konings eene proclamatie afgekondigd en overal rondgestrooid, waarin Z. K. H. eene commissie benoemt, om hem maatregelen voor te slaan, waardoor de rust en het vertrouwen zouden kunnen hersteld worden. Deze commissie zal morgen, den 2^{den} September, bijeenkomen, en zamengesteld zijn als volgt:

De Hertog VAN URSEL, president;
 VAN DER FOSSE, gouverneur der provincie;
 DE WELLENS, burgemeester van Brussel;
 EM. VAN DER LINDEN D'HOOGVORST;
 Luit.-Generaal D'AUBREMÉ;
 ROHART, lid van de stedelijke regering;
 ROUPPE;
 VAN DE WEIJER.

Het rapport der commissie zal aan den Prins in persoon overhandigd worden.

2 Sept. Brussel.

De morgen gaat rustig voorbij; omtrent drie uur heeft men den Prins in het Park zien wandelen, alleen vergezeld door twee adjudanten en den Chevalier HORTON. Het rapport van de deputatie naar 's Gravenhage werd ten zes uur des avonds aangeplakt en gaf aanleiding tot eenige opgewondenheid.

3 Sept. Brussel.

Des morgens ten 8 uur is eene deputatie van Luikenaren in de stad gekomen, die aan de Brusselaars de ondersteuning hunner stad in wapens en in geld, in geval van nood kwamen aanbieden. Deze deputatie brengt vijf kisten met geweren mede, die aan de burgers zullen worden uitgedeeld.

Ten 10 uur heeft de commissie, welke eergisteren door den Prins benoemd was geworden, over de scheiding van Holland en België gestemd, haar eenstemmig aangenomen en den Prins haar gevoelen medegedeeld.

De leden der Staten-Generaal, die te Brussel waren, de staf van de burgerwacht en de gedeputeerden van alle sectiën waren in het paleis bijeengeroepen. De deputatie van de stad Luik was er ook heengegaan. In den loop van den avond verscheen er eene proclamatie, geteekend door eene groote menigte officieren der burgerwacht, en door den staf van den Prins.

In deze proclamatie werd aan de inwoners van Brussel bekend gemaakt:

1° Dat Z. K. H. de Prins VAN ORANJE onmiddellijk naar 's Hage zou vertrekken, om in persoon de eischen der inwoners aan Z. M. over te brengen, en ze met al zijn invloed te ondersteunen;

2° Dat de troepen terstond na het vertrek van den Prins, Brussel zouden verlaten ;

3° Dat de burgerwacht zich op hare eer verbond, om geene verandering van dynastie te gedoogen en de stad en de paleizen te beschermen.

Op denzelfden dag verspreidde men eene proclamatie, in den geest van eene volkomene scheiding, geteekend door de HH. DE CELLES, DE LENS, BARTHELEMY, DE LANGHE, DE BROUCKERE, CORNET DE GREZ EN D'ANNECROIX, leden van de Staten-Generaal.

Nivelles. Heden is de Brabantsche vlag op den toren geheschen.

St. Truijen. Er wordt eene burgerwacht georganiseerd; — zij neemt de plaatselijke kleuren aan: blaauw en geel.

Mons. Het volk verzet zich tegen het vertrek naar Brussel, van een gedeelte van het garnizoen.

6 Sept. *Brussel.* De leden van de Tweede Kamer, ten getale van 19, die zich tijdelijk in Brussel bevonden, hebben een geschrift uitgevaardigd, waarbij zij hunne medeleden, even als zij, uit de zuidelijke provinciën afgevaardigd, uitnoodigen, zonder uitstel naar Brussel te komen, om er het antwoord van het gouvernement, op het voorstel, dat de Prins van ORANJE naar 's Gravenhage heeft overgebracht, af te wachten, en om dadelijk te kunnen delibereren indien het noodig is. — Een detachement lanciers te Corteghem gestationneerd, onderzoekt de diligences en onderschept de bezendingen van wapenen. Een detachement kavallerie was naar Tervueren vooruitgerukt om het paleis te bezetten, de burgerwacht onder den majoor VAN DER MEER, welke zich daar bevond, weg te zenden, en zich ook tegen den doortogt van de Luikenaars te verzetten. Op het vernemen van die tijding stellen zich de compagnie Luikenaars en verscheidene compagnieën van de Brusselsche sectie in beweging naar Tervueren, om de burgerwacht te ondersteunen. Zij marcheeren tot het dorp Andeghem, waar zij door den luit.-kolonel PLETINCKX van de burgerwacht, verwittigd werden dat de kavallerie Tervueren verliet, waarop zij naar Brussel terugkeerden.

Binche. De driekleurige vlag is ten 8 uur des avonds op den klokketoren geheschen.

Chievres. Men heeft hier de driekleurige vlag uitgestoken, even als in Marbais.

Charleroi. Het garnizoen heeft zich teruggetrokken en opgesloten in het hooge gedeelte der stad. In de lage stad wappert de Brabantsche vlag van verscheidene gebouwen.

Huy. De burgerwacht bezet de citadel. De veteranen, die er in garnizoen lagen, zijn zonder slag of stoot uitgetrokken.

7 Sept. Brussel. Eede commissie, zamengesteld uit de HH. DE BROUCKÈRE, DE GERLACHE, DE LANGHE, LE HON, D'ANNECROIX, SURLET DE CHOQUIER, VAN DER LINDEN D'HOOGVORST en de graaf VAN AERSCHOT, heeft zich naar het hoofdkwartier van Prins FREDERIK begeven. Twee detachementen Luikenaars van 200 man en twee stukken geschut zijn de stad binnengekomen van Wavre.

8 Sept. Brussel. Men houdt zich bezig met het versterken van de stadspoorten door friesche ruiters. De staf van de burgerwacht heeft de Leden van de Staten-Generaal, die zich in Brussel bevinden, uitgenoodigd, op het stadhuis te komen, om gezamentlijk te overleggen, welke maatregelen men in de tegenwoordige omstandigheden zou moeten nemen. Men was eenstemmig van gevoelen, dat het dringend noodig was, eene *commission de sûreté publique* te vormen, hoofdzakelijk met het volgende belast:

- 1° Voor de handhaving der dynastie te waken;
- 2° De handhaving te verzekeren van het beginsel van scheiding tusschen de noordelijke en zuidelijke provinciën;
- 3° Voor de belangen van handel en nijverheid te waken.

Van deze commissie zijn de leden: de HH. ROUPPE, Hertog v. URSEL, GENDEBIEN, PRINS DE LIGNE, DE LENS, VAN DE WEIJER, F. DE MERODE en MEEUS, die allen geweigerd hebben er zich mede te belasten.

Hoofdkwartier. Prins FREDERIK vertrekt naar Antwerpen. Het 2° bataillon van de 11° afdeeling, dat Leuven heeft moeten verlaten, wordt bij de 2° brigade ingedeeld.

Doornik. De oude Doorniksche vlag wordt op den middag uit den toren gestoken.

9 Sept. Brussel. Vrijwilligers van Ath hebben dezen namiddag een 4de gebragt. De gemeente Genappe heeft eveneens 4 stukken van een klein kaliber naar Brussel gezonden.

Ninove. Men heeft eene 400 man sterke burgerwacht opgerigt.

Roeulx. De Brabantsche vlag wordt opgestoken.

10 Sept. Doornik. In den avond zijn er aanzienlijke bijeenkomsten geweest, die oproerige liederen zongen. Andere buitensporigheden zijn er niet gepleegd.

La Roche en St. Hubert. In den loop van den dag steekt men de Brabantsche kleuren uit.

Verviers. De regering zendt een verzoekschrift aan den Koning, om de noordelijke van de zuidelijke provinciën te scheiden. Dit stuk onderscheidt zich van andere soortgelijke, doordien het herinnert aan de regering van MARIA THERESIA en aan het bewind der Aartshertogen over België.

Thuin. De Luiksche vlag wordt uit den toren gestoken. De regering heeft zich vereenigd met het beginsel van scheiding tusschen het noorden en zuiden.

11 *Sept. Seneffe.* Ten 8 uur des morgens wordt de driekleurige vlag op het stadhuis uitgestoken, en men teekent een verzoekschrift tot de scheiding van het noorden en zuiden.

12 *Sept. Mons.* De posten aan de poorten der stad worden verdeeld tusschen de militairen en de burgers. De hoofdwacht wordt geheel door de burgers bezet.

Fontaines l'Evêque. Men heeft de Brabantsche vlag uit twee torens van de stad gestoken en eene burgerwacht van 200 man georganiseerd.

15 *Sept. 's Gravenhage.* Opening der Staten Generaal. Openingsrede van den Koning.

Nadat Z. M. de zaal verlaten heeft, neemt de Heer CORVER HOOFT, president van de Tweede Kamer, gedurende de laatste gewone zitting, plaats op den voorzitterstoel, en doet eene Koninklijke hoedschap voorlezen, die de Staten-Generaal uitnodigt, om op de volgende vragen te antwoorden:

- 1° Of de ondervinding de noodzakelijkheid heeft doen inzien, om onze nationale instellingen te wijzigen;
- 2° Of het in dat geval nuttig is voor het algemeen welzijn, te veranderen hetgeen door de Grondwet tusschen de twee groote onderdeelen van het Rijk is vastgesteld.

Brussel. De inwoners van Wavre hebben twee Luiksche stukken naar het stadhuis gebragt.

Luik. Tegen vijf uur des avonds heeft men ongeveer 70 kisten met wapens op de kade gebragt. Terwijl men ze op een schip laadde, kwam er eene groote menigte werklieden en sjouwers bijeen, op het gerucht, dat die wapens voor Holland bestemd waren. Dreigende kreten werden gehoord en weldra verzette zich eene woedende menigte tegen het voortzetten der lading. De opperbevelhebber zich op de plaats begeeven hebbende, kon de rust niet herstellen dan door verscheidene kisten te doen openen, en zoodoende te bewijzen, dat zij geene modelgeweren bevatten, maar wapens die voor Zuid-Amerika bestemd waren.

(Wordt vervolgd.)